

Paziņojums par Zikas vīrusu auglības veselības kontekstā

Vīrusa darbība

Ar Zikas vīrusu iespējams inficēties ne tikai no oda kodiena, bet arī seksuālo kontaktu ceļā.

Ir zināms, ka Zikas vīruss cilvēka organismā dzīvo jau pirms Zikas vīrusa simptomu izpausmēm, kā arī turpina dzīvot cilvēkā pēc vīrusa simptomu izzušanas (izārstēšanās). Tādējādi ar Zikas vīrusu var inficēt arī persona bez simptomiem. Notiek pētījumi, lai noskaidrotu, cik ilgi pirms Zikas vīrusa simptomu parādīšanās un cik ilgi pēc vīrusa simptomu izzušanas, Zikas vīruss dzīvo cilvēkā.

Zikas vīruss var dzīvot visos cilvēka šķidrums - asinīs, urīnā, vīrieša spermā, sievietes maksts šķidrums, kā arī siekalās, asarās. Notiek pētījumi, lai noskaidrotu, vai ar vīrusu var inficēties arī sadzīves kontaktu ceļā, piemēram, no slikti mazgātiem traukiem, rokas spiediena, tualetē u.tml.

Ir zināms, ka vīrieša spermā vīruss var saglabāties ilgāk nekā asinīs. Turpinās pētījumi par to – cik ilgi. Šobrīd nav ilgtermiņa pētījumu rezultātu par Zikas vīrusa ietekmi uz sievietes olšūnām.

Sekas auglības jomā

Ja vīrietis un / vai sieviete ir Zikas vīrusa nēsātājs, pastāv pāra neauglības draudi. Vīrusa iedarbības rezultātā var notikt grūtniecības pārtraukšanās (spontānais aborts), īpaši agrīnā grūtniecības periodā, vai dzimt bērni ar ļoti smagām patoloģijām, tostarp smadzeņu kropļībām un smagiem neiroloģiskiem traucējumiem.

Pasaules veselības organizācija (PVO) iesaka pāriem, kas vēlas ieņemt bērnu, pēc atgriešanās no vīrusa skartajiem reģioniem no tā atturēties vismaz 6 mēnešus, kā arī izvēlēties drošu seksu, lai neaplipinātu partneri.

Tā kā šobrīd nav zināms, cik ilgi vīruss turpina dzīvot cilvēkā, pastāv augsts neauglības risks cilvēkiem, kas dodas darba komandējumos/ tūrisma braucienos uz Zikas vīrusa skartajām valstīm, kā arī tiem, kuri kontaktējas ar cilvēkiem, kuri ir atgriezušies no Zikas vīrusa skartajām valstīm. PVO norāda, ka Zikas vīrusa ģeogrāfiskā izplatīšanās turpina palielināties. Sešas valstis (Brazīlija, Franču Polinēzija, Salvadora, Venecuēla, Kolumbija un Surinama) ziņojušas par mikrocefālijas un/vai Gijēna-Barē sindroma (GBS) gadījumu skaita pieaugumu, kas, iespējams, varētu būt saistāms ar Zikas vīrusu slimības uzliesmojumu. PVO norāda, ka pašlaik joprojām ir daudz nezināmā un joprojām nav zinātnisku pierādījumu par Zikas vīrusu slimības un mikrocefāliju vai GBS saistību.

Profilakse auglības jomā

Vīriešiem – spermas sasaldēšana, jo sasaldētas dzimumšūnas ļaus vīrietim radīt veselu bērnu arī tad, ja vīrietis būs inficējies ar Zikas vīrusu, un vīruss turpinās dzīvot vīrieša organismā ilgstoši, tādā veidā liedzot vīrietim radīt veselu bērnu. Līdz brīdim, kamēr tiks izstrādāta Zikas vīrusa vakcīna, speciālisti iesaka izmantot spermas sasaldēšanu auglības veselības profilaksei.

Sievietēm – lai gan šobrīd nav pētījumu rezultātu, kas apstiprinātu vīrusa negatīvo ietekmi uz sievietes olšūnām, speciālisti uzskata, ka profilakses nolūkos sievietēm ir ieteicams sasaldēt dzimumšūnas (olšūnas) vai olnīcu audus. Šajā gadījumā sasaldēšana būs kā “apdrošināšanas polise” nākotnei. Līdz brīdim, kamēr tiks izstrādāta Zikas vīrusa vakcīna, speciālisti iesaka izmantot olšūnu un / vai olnīcu audu sasaldēšanu auglības veselības profilaksei.

Vēlamies norādīt, ka informācija par preventīviem pasākumiem Zikas vīrusu slimības riska novēršanai atrodama gan Eiropas slimību profilakses un kontroles centra (ECDC) mājaslapā, gan arī latviešu valodā SPKC mājaslapā:

http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/zika_virus_infection/zika-outbreak/Pages/zika-outbreak.aspx

<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/Zika-virus-safety-of-substances-of-human-origin.pdf>

<https://www.spkc.gov.lv/lv/tavai-veselibai/celotajiem/get/nid/15>

Apstiprinu, ka ar informāciju iepazīšos

Vārds, Uzvārds _____ Datums _____ Paraksts _____